

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Člankovina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 19. junija 1928.

Telefon št. 2552.

STEV. 72.

Stabilizacija valut in državno posojilo.

Če primerjamo današnjo finančno situacijo večine evropskih držav s situacijo leta 1920, tedaj moremo z mirno vestjo priznati, da je Evropa napredovala, tako zelo napredovala, da tega pred sedmimi ali osmimi leti nihče ni pričakoval. Tedaj so bile Nemčija, Avstrija, Ogrska, Poljska, pa tudi Jugoslavija pred propadom. Meseca septembra 1923 so plačevali eno milijardo papirnatih mark za eno zlato marko. In ne da bi računali s takimi astronomičnimi številkami, vemo, da so bile tudi Belgija, Francija in Italija težko prizadete.

Finance vseh teh držav so od tedaj reorganizirane. Nemčija, ki je s papirno marko pokrila svoje notranje dolge, je razmeroma lahko uvedla zlato marko. In splošno so prepričani, da bo brez posledic za svojo novo valuto prenesla finančno breme, ki ga ji nalaga Dawesov načrt. Avstrija, Ogrska, Grška, Poljska, Norveška, Italija in Belgija so stabilizirale svojo valuto — vsaka na drugem temelju, vsaka primerno svojim gospodarskim potrebam, svojemu zakladu zlata in svojim državnim dolgom. Belgija je stabilizirala svojo valuto na zelo nizki stopnji: 175 frankov za funt šterlingov. To si moremo razlagati edino iz tega razloga, ker ima relativno skoro petkrat manj rentnikov nego pa Francija. Žrtvovala je torej svoji industriji, svoji produkciji in svojemu izvozu interese rentnikov. Seveda tudi Italija ni dežela rentnikov. In vendar je svojo valuto stabilizirala na mnogo višjem nivoju nego pa Belgija, namreč 92 lir za en funt šterlingov. Nekateri finančni strokovnjaki menijo sicer, da je ta stabilizacija nekoliko nevarna, vendar je pa skoro gotovo, da je italijanski finančni minister računal tudi z vsemi posledicami.

Stabilizacija francoskega franka bo v kratkem izvršena. Pravzaprav je pa francoski frank že skoro eno leto ustaljen v primerju: 124 frankov za en funt šterlingov. Sicer je pa Francija neprimerno bogatejša nego Italija, in če se je ta stabilizirala z 92, se bo Francija pač skoro gotovo z 75. Stabilizacija valute pa ni zunanji, marveč notranji problem. Francija ima 350 milijard državnih dolgov. Vsled tega bi bila pariteta 75 frankov za en funt šterlingov pač previsoka in bi se nikakor ne prilagodila francoskemu gospodarskemu življenju.

Taktična stabilizacija francoskega franka na 124 ni povzročila v francoskem narodnem gospodarstvu nobene krize. To je najboljša razvidnost iz dejstva, da je brezposelnost v Franciji mnogo manjša in manj občutna nego v marsikateri drugi industrijski državi.

Tudi pri nas v Jugoslaviji je pravzaprav dinar faktično že stabiliziran. Da se pa tudi v resnici stabilizira, je odvisno predvsem od novega stabilizacijskega in investicijskega posojila. Finančni minister dr. Marković ima že soglasje ministrskega sveta, da podpiše v Londonu to posojilo. Dalj časa se že pogajamo za to posojilo, toda tudi naši sosedni državi, Rumunska in Bolgarska se trudita dobiti inozemsko posojilo. Najbrže bomo mi prvi prišli do posojila. Predpogodba je bila podpisana že meseca februarja. Vendar je bila pa to pravzaprav opcija anglo-ameriške bančne skupi-

ne na bodoče posojilo, nikakor pa ne kreditna obljuba. Pri nas, kakor v Bolgarski in Rumunski imamo tri vrste težkoč in ovir: finančno-diplomatične in valutarično-tehnične ovire in pa še nerešena valorizacijska vprašanja. Pogoji za naše posojilo so bili še le dani, ko se je naša vlada odločila, prepustiti haškemu razsodišču, da razsoja o valorizaciji srbskih predvojnih rent. Po obstoječi razsodiščni pogodbi mora razsodišče o tem vprašanju razsojati ne glede na narodnost rentnih lastnikov. Francoski in švicarski interese s soglašajo torej z avstrijskimi in nemškimi kapitalisti. Rumunska in Bolgarska dosedaj tega še nista sprejeli. V Bolgarski gre za posojilo v znesku 500 milijonov frankov, ki so ga sklenili leta 1914 od neke nemške finančne skupine pod vodstvom Diskontogesellschaft. Efektivno je dobila država le 270 milijonov. Bolgarska je odločno odklonila nasvet, to vprašanje rešiti potem razsodišča in se hoče direktno šele tedaj pogajati, kadar bo rešeno vprašanje sanacijskega posojila.

Romunsko posojilo pa ovira štirinapolodstotno državno posojilo iz leta 1913, na katerem so interesirane nemške in angleške banke. Pred dvema mesecema se je v tem oziru na prošnjo romunske vlade v Berlinu pogajal guverner francoske narodne banke, Moreau, toda brezuspešno. Danes so nade glede državnih posojil Romunske in Bolgarske precej slabe.

Toda tudi v valutarno-tehničnem oziru je ureditev naših, bolgarskih in romunskih financ precej težka. Državni proračuni vseh teh držav so sicer uravnovešeni, vendar se pa vse tri države nahajajo danes na mrtvi točki in sicer vsled preostre deflacijske politike. Ne smemo prezreti, da sta naš dinar (1925) in pa bolgarski lev (1923) dosegla faktičen stabilizacijski tečaj, ko so se tečaji francoskega in belgijskega franka in pa italijanske lire še precej izpreminjali. Pričelo se je z največjim omejevanjem eskontnega kredita, s centralno ureditvijo deviznega gospodarstva, obenem pa se ni država več v toliki meri ali pa sploh ne posluževala kredita Narodne banke. S tem so mogli tečaj valute stalno obdržati. To valutno stabilizacijo so pa dosegli le na račun kreditne preskrbe domačega gospodarstva, tako da so narodne banke več ali manj izgubile vpliv na denarnem trgu.

Iz zadnjih bančnih izkazov je razvidno sledeče stanje:

	SHS	Romunska	Bolgarska
Obtok			
novčanic	5.279	21.024	3.910
Ziro	1.289	1.148	2.012
Skupno	5.568	22.174	5.922
Državni dolgovi	4.342	10.679	4.470
Eskont in lombard	1.482	9.857	327

Iz teh izkazov je razvidno, kako je potrebna notranja konsolidacija državnega posojila, da dobe s tem narodne banke zopet proste roke, na kar bodo zopet mogle vršiti svoje prave naloge.

Toda bilo je tudi mnogo finančno-diplomatičnih vplivov. Francija dela na to, da kolikor mogoče utrdi svoje stališče v naši državi in pa v Rumunski. Pa tudi Italija ima svoje prste vmes. In kakor se je pred par dnevi javljalo, naj tudi Italija prevzame nekako garancijo za naše posojilo. In ni zadnje vprašanje našega posojila in stabilizacije našega denarja, ko rati-

Organizacija lesne trgovine.

Pred par dnevi se je vršila na Dunaju konferenca jugoslovanskih in rumunskih lesnih producentov in pa nekaterih večjih dunajskih lesnih tvrdk. Na tej konferenci so sklenili, ustanoviti jugoslovansko - rumunski lesni kartel. Sprožila je to misel lani ustanovljena zveza rumunskih lesnih producentov »Accordo«. V tej zvezi so združeni vsi večji rumunski producenti. Zveza je že zvišala cene lesu na italijanskem, francoskem, alžirskem in tuneškem trgu. Hotela je pa zvišati tudi cene na levantiškem trgu. To se ji je ponesrečilo sprito odpora jugoslovanskih lesnih producentov, ki so zalagali predvsem grške, turške in egiptске trge. Ker je pa levantinski trg za ves vzhodnoevropski lesni izvoz velikega pomena, je stopil rumunski lesni kartel s sodelovanjem nekaterih večjih dunajskih tvrdk v zvezo z jugoslovanskimi lesnimi producenti. Na dunajskih posvetovanjih so se principiarno sporazumeli, da ustanove velik mednarodni lesni kartel, ki naj regulira cene na trgih ob Sredozemskem morju. Ko se bodo rešila še nekatera dejajna vprašanja, bodo končno ustanovili imenovani kartel, o čemer bomo še podrobneje pisali.

OBLIGATORIČNO BOLNIŠKO ZAVAROVANJE AVSTRIJSKIH TRGOVCEV.

Na zadnjem rednem obnem zboru delegatov gremija dunajskih trgovcev je poročal tajnik dr. Brichta o obligatoričnem bolniškem zavarovanju trgovcev. Predsedstvu se je naročilo, naj stori vse korake in vse predpriprave za ustanovitev take obligatorične bolniške blagajne.

* * *

MEDNARODNA PARLAMENTARNA TRGOVINSKA KONFERENCA.

V soboto se je sestala v Versailles-u mednarodna parlamentarna trgovinska konferenca, ki se je udeležuje tudi naša delegacija. Na dnevnem redu lelošnje konference so zelo važna in aktualna vprašanja. Senator in bivši francoski finančni minister Charles Dumont bo poročal o »predpogojih gospodarske razorožitve z ozirom na carinske tarife«, italijanski poslanec Fausto Bianchi o »temeljnih za sklepanje dolgoročnih trgovinskih pogodb«, nemški državni poslanec dr. Oskar Meyer o »legislativnih odredbah v svrhu podpiranja mednarodne trgovine«, član angleške spodnje zbornice H. E. Crawford o »mednarodnih transportnih vprašanjih«.

* * *

KOLIKO PLACUJE EVROPA AMERIKI OBRETI.

15. junija so plačali v državno blagajno 90.755.665 dolarjev in 1 cent. To so dospele anuitele za posojila, ki so jih svoječasno Združene severoameriške države dovolile aliirancem. Največ so vplačale Anglija, Francija, Italija in Belgija.

fikacija nettunskih konvencij, ki so ravno te dni na dnevnem redu narodne skupščine.

Upajmo, da bo po rešitvi vseh teh težkih gospodarskih in diplomatičnih vprašanj tudi pri nas pričelo novo gospodarsko življenje, ki bo omogočilo vsem pridobitnim slojem obstoj in razmah.

—RŠ.

Pravilnik o drogerijah.

Minister za trgovino in industrijo in minister za narodno zdravje sta predpisala nova pravila o drogerijah z materialnim blagom. Na podlagi 1. člena teh pravil so drogerije trgovska obratovališča, ki se pečajo izključno s prodajo na velikor: lekov, drog, ovojnega materiala, higijenskih in kozmetičnih predmetov, vseh predmetov, potrebnih za lekarne in kemične laboratorije, strupov in strupenih stvari in v obče preparatov za tehnično in poljedelsko potrebo.

Po 2. členu teh pravil dobavljajo drogerije blago samo lekarnam, zdravstvenim ustanovam za lastne potrebe, trgovinam z materialom in to s takim, ki ga te trgovine smejo imeti ter prodajati industrijskim, tehničnim in poljedelskim podjetjem, kemičnim in farmacevtskim laboratorijem, v kolikor je to blago namenjeno za tehnične svrhe.

Obrati z materialnim blagom so trgovska obratovališča, ki imajo pravico imeti in prodajati poleg higijenskih in kozmetičnih predmetov tudi droge, strupe in strupene stvari in v obče preparate za tehnično in poljedelsko potrebo po določilih teh pravil. Ti obrati smejo po določilih uredbe o prodaji zdravil, strupov in strupenih stvari držati in prodajati neposredno strupe in strupene stvari kakor tudi vse predmete, našteje v 1. členu teh pravil. Dovoljenje za otvaranje obrata z materialnim blagom spada v izključno kompetenco pristojne trgovske zbornice, a izdajalo se bo onim prosilecem, ki so izpolnili splošne pogoje za vodstvo trgovskih obratov in ki so poleg tega položili izpit o prodaji drog, strupov in strupenih stvari pred komisijo ministrstva narodnega zdravja.

Vsem lastnikom drogerij, pa če tudi so magistri ali doktorji farmacije, je prepovedano pri vodstvu svojega obrata v kakršnem koli slučaju posluževati se naslova: lekarnar in podobno, ne smejo na firmi, štampiljah, računih in tiskovinah imeti naslova lekarnar. Trgovine z materialnim blagom ne smejo nositi naslova drogerij. Lastniki javnih lekarn ne smejo istočasno imeti drogerijske trgovine z materialnim blagom, a smejo biti člani uprave v drogerijah kot delniških družbah in javni družabniki v drogerijah kot komanditnih družbah.

Lastniki obstoječih drogerij so dolžni v roku šestih mesecev od dneva, ko stopi ta pravilnik v veljavo, preobraziti svoje drogerije v trgovine z materialnim blagom, oziroma v drogerije, ki so predvidene v tem pravilniku, tako z ozirom na obseg dela kakor tudi z ozirom na ureditev in to po predpisih tega pravilnika. Po preteku šestih mesecev se bo vršil komisijski pregled vseh drogerij in trgovin z materialnim blagom.

Ljubljanska borza.

Tečaj 18. junija 1928	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.935
Berlin 1 M	—	13.585
Bruselj 1 belga	—	7.941
Budimpešta 1 pengő	9.8950	9.9250
Curij 100 fr.	1093.50	1096.50
Dunaj 1 šilling	7.9845	8.0145
London 1 funt	277.04	277.84
Newyork 1 dolar	56.72	56.92
Paris 100 fr.	222.40	224.40
Praga 100 kron	168.10	168.90
Trst 100 lir	—	299. —

Delavski problemi v Združenih državah.

Pri nas vlada splošno mnenje, da v Ameriki sploh ni nobenih socialnih težav. Toda to je napačno. V Ameriki so še težji delavski problemi kakor pri nas in samo brezprimeren razmah in procvit Združenih držav je te probleme zakril, toda odpravil jih ni in slej ko prej bodo postali akutni. Leta 1927 je bila celokupna produkcija vseh industrij za 4-5% večja kakor prejšnja leta. Število delavcev pa je nazadovalo za 5-7%. Zaradi racionalizacije se je povprečna produktivnost delavca po vojni povečala za celih 30 do 40%. Iz tega se jasno razvidi, da se je nadomestek človeškega dela s pomočjo strojev zelo hitro razvil in da je moral imeti za neizogibno posledico naraščanje števila brezposelnih. Zaradi racionalizacije je bilo toliko delovnih moči prostih, da jih je samo malo moglo dobiti kruh v drugih poklicih. Po letu 1919 so tisoči in tisoči ljudi, med temi jako mnogo delavcev, postali zavarovalni agenti. Po istem letu je radi srečnega slučaja v modi ubežalo 170.000 oseb brezposelnosti: deška glava je postala moderna in kot frizerji so si začeli služiti kruh. Beg podeželskih delavcev in majhnih posestnikov v mesta je v zadnjih petih letih povečal število delo iskajoče-

ga delavstva za približno 3-1 milijona. Doseljenci, katerih število je sicer v zadnjih letih skršeno na približno 250 tisoč oseb letno, so vendar od leta 1919 naprej pa do danes narasli na 2¼ milijona ljudi, kar gotovo povzroča, da je brezposelnost še večja.

Ameriški delavski minister je radi teh težav izjavil, da mora Amerika veliko večji del svoje potrebe kriti z lastno produkcijo. Amerika mora prenehati z dajanjem posojil inozemskim industrijam. Amerika mora dalje svoje carine tako zelo povišati, da se blago, ki ga Amerika sama proizvaja, ne bo moglo uvoziti iz nobene države, v kateri ni istega življenskega standarda in istih mezd kakor v Ameriki.

Po izreku ameriškega delavskega ministra 10 do 15 milijonov ljudi v Združenih državah ni deležnih procvita in napredka. Če je povprečna kupna moč od leta 1914 naprej poskočila za 30%, je to vsekakor znaten napredek v socialnem razvoju Združenih držav. To naraščanje kupne moči pa je šlo v zelo veliki meri na račun ameriških farmerjev, ki že nekaj let trpe pod depresijo cen. Gotovo je nekaj resnice na tem, da v Evropi radi pretiravamo simptome blaginje v Ameriki.

Delovanje Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo.

(Iz tajniškega poročila na občnem zboru Zveze dne 10. junija 1928 v Novem mestu.)

V preteklem in tekočem letu se je nadaljeval proces ozdravljenja našega narodnega gospodarstva iz težke gospodarske depresije, ki je zvezan z občutnimi gospodarskimi žrtvami. Nekatere panoge naše gospodarske delavnosti so se mogle razvijati kolikor toliko pod povoljnejšimi pogoji, ko prejšnja leta, a kljub temu je še veliko število trgovskih in industrijskih podjetij, pri katerih ni bilo mogoče odstraniti onih vzrokov, ki že več let povzročajo njih neugodno stanje.

Zetev v minulem letu ni izpolnila naših nad, pa je moralo to v preležni agrarni državi znatno odjekniti v naši notranji in zunanji trgovini. Medtem, ko je na eni strani občutno padel naš izvoz v primeri s prejšnjimi leti, je na drugi strani v tesni zvezi s tem pojavom znatno oslabela kupna moč konzumentov iz najširših plasti. Konzum raznovrstnih dobrin je radi tega v nazadovanju, rentabilnost trgovine pada. Posebno pa je usodepolno, da naše sosedne države in Nemčija, ki so veljale dosedaj za glavne konzumente naših agrarnih produktov, otežkočajo z visokimi uvoznimi carinami uvoz naših poljedelskih proizvodov in kažejo vedno odločnejšo tendenco, da zaščitijo in povečajo svojo agrarno proizvodnjo ter se v prehrani čimbolj osamosvojé od inozemstva.

Po carinski statistiki je znašal naš izvoz v tonah in dinarjih:

Leta	tone	dinarji
1926	4.884.718	7.818.118.094
1927	4.251.459	6.400.153.065
1927 manj	633.259	1.418.087.029

V letu 1927 se je torej izvoz znižal v tonah za 12,96%, ali v dinarjih za 18,11%.

Naša trgovinska bilanca je v letu 1927 zaključila z veliko pasivo v znesku 886.137.740 dinarjev, medtem, ko je bila v letu 1926 še aktivna za 186,3 milijona dinarjev. Plačilna bilanca je bila sicer v letu 1927 popolnoma izravnana in izkazuje aktivno za približno 400 milijonov dinarjev, a to je pripisati samo najetju državnih posojil, brez katerih bi bila pasivna za preko 800 milijonov dinarjev.

Iz te konstatacije izhaja nujen zaključek, da se mora naša budžetska politika voditi tako, da bo mogoče tudi brez posojil vzdržati ravnesje plačilne bilance. To pa znači, da se morajo znižati državni izdatki, kajti naši pridobitni sloji že komaj prenašajo težka davčna in druga javna bremena.

Kako občutna je davčna obremenitev posebno v Sloveniji, nam pričajo sledeči podatki. V prvih osmih mesecih

leta 1927 je plačala Slovenija na neposrednih davkih in približkih 578 milijona, dočim je plačala cela država 416,3 milijona dinarjev. Invalidskega davka je plačala Slovenija 12,4 milijona dinarjev, cela država pa 78,7 milijona dinarjev. Vojno-komorske doklade je plačala Slovenija 5,8 milijona dinarjev, cela država pa 39,2 milijona dinarjev. Najkričnejše pa je nesorazmerje pri davku na poslovni promet, ki je sicer za celo državo enoten, a se v ostalih pokrajinah ne pobira na tako oster način. Slovenija sama je plačala v omenjeni dobi 27,9 milijona dinarjev prometnega davka, dočim je plačala cela država samo 114,1 milijona dinarjev. Tako so krožile pa časopisih vesti, da je plačal Zagreb 26 milijonov dinarjev prometnega davka, Ljubljana okroglo 12, Sarajevo 9, Beograd pa samo 2 milijona! Izrednih približkov je plačala Slovenija 25,8 milijonov dinarjev, cela država pa skupaj 190,1 milijona dinarjev. Davka na ročno delo je plačala Slovenija 4,3, cela država pa 14,7 milijona dinarjev. Skupno je bilo v celi državi plačanih 894,8 milijona dinarjev. Procentuelno je udeležena torej Slovenija na celokupnem plačilu davkov s 15,5%, pri davku na poslovni promet s 24,5%, pri davku na ročno delo z 29% in pri neposrednih davkih ter približkih s 13,9%.

Ta ogromna davčna obremenitev pač nikakor ni v skladu z gospodarsko močjo Slovenije, posebno ne v dobi padajočega poslovnega prometa in rentabilnosti posameznih trgovskih podjetij. Zato je umevno, da je čedalje glasnejše odmeval klic po izenačenju davčnih bremen za celo državo. Toda kljub stalnemu prizadevanju naših gospodarskih korporacij smo prišli šele početkom tekočega leta do enotnega davčnega zakona za celo državo. V svoji seji z dne 7. februarja je Narodna skupščina sprejela zakon o neposrednih davkih in s tem formalno izvedla izenačenje davščin v celi državi. Zakon stopi v veljavo 1. januarja 1929, le predpisi davka na službene prejemke so postali pravomočni že s 1. aprilom t. l. Posebno važno je, da predvideva namesto obče pridobnine in dohodnine davek od podjetij, obrti in poklicev, za katerega odmero je merodajen čisti dohodek predločnega leta. Davčni zavezanci so uvrščeni v razne skupine. Prvo skupino tvorijo trgovci, industrijci in obrtniki, ki prodajajo, čeludi le deloma tuje izdelke. Za te znaša davek 10% čistega dohodka. V drugo skupino spadajo prosti poklici in obrtniki, ki uporabljajo za obratovanje stroje in zaposlujejo več ko 4 pomočnike. Davek znaša zanje 8% čistega dohodka. Vsi ostali obrtniki plačajo 6%-ni davek od ocenjenega ali napovedanega dohodka. Poleg navedenih procentov temeljnega davka pa bodo plačevali še vsi davkoplačevalci kot nadomestilo za sedanjo dohodnino progresivni dopolnilni davek, ki znaša

pri dohodkih od prvih polnih 10.000 Din 2% in naraste pri dohodkih preko 150 lisoč dinarjev na 12%. Zakon vsebuje tudi nova določila o prireditbi davkov. Vršile jo bodo posebne komisije, sestojče iz petih članov, iz predsednika, ki je šef davčnega oblasla, enega davkoplačevalca, ki ga imenuje davčna uprava, in treh davkoplačevalcev, katere izvoli občinski odbor. V teh komisijah bodo tvorili torej večino neodvisni davkoplačevalci in ako bodo z vso vnemo in skrbjo vršili svojo nalogo, bodo mogli v mnogem oziru koristiti našim davkoplačevalcem. Po svoji izmeri je novi davek v nižjih postavkah občutnejši ko dosedanja dohodnina in pridobnina, v višjih pa pomeni neznatno znižanje dohodnine in pridobnine. A kljub temu, da vsebuje zakon še razne trdote, je vendar napredek, da je ustvarjena enotna baza za davčno obremenitev, veljavno za celo državo, na podlagi katere bo mogoče nadaljevati delo za omiljenje našega davčnega vijaka.

Z obžalovanjem pa je pri tem omeniti, da so ostala do danes brezuspešna vsa prizadevanja naših gospodarskih organizacij, da se odpravi davek na poslovni promet. Nasprotno, obstoja celo namera, da se njegovi dohodki zaslatijo kot garancija novega posojila za stabilizacijo in javna dela. Zveza je proti temu oslro protestirala in ponovno zahtevala, da se ta občuten in krivičen davek brezpogojno ukine. Kot v zasmeh vsem tem stremljenjem pa se zdi, da je generalna direkcija davkov odredila s posebnim razpisom, da morajo ukreniti davčna oblasla vse, da predpis davkov za leto 1928 ne bo manjši, nego je bil za leto 1927. Pri družbah, ki javno polagajo račune in pri vseh onih davkoplačevalcih, ki so dolžni voditi knjige prometa, morajo davčna oblasla še pred odmero davka pogledati knjige in ugotoviti, ali vodijo točno in ali se morejo smatrati za pravilne. Generalna direkcija bo poslala posameznim oblaslovom svoje inšpektorje, da se prepričajo, je-li izpolnjujejo njena naročila. V tem oziru je posredovala večja deputacija zbornice TOI, Zveze trgovskih gremijev in gremija v Ljubljani pri finančnem delegatu dr. Rupniku ter doslegla, da se bodo davčna oblasla še nadalje zadovoljila samo s formalno kontrolo knjige opravljenega prometa.

Kot pomemben napredek na polju izenačenja naše finančne zakonodaje je navedli nadalje predlog zakona o državnih trošarinah, ki naj izvede dosledno izenačenje trošarin za celo ozemlje naše kraljevine. Po njem je razširjena trošarina na vino in žganje, katere Srbija do danes ni poznala, na celo državo. Osnutek novega trošarinskega zakona je generalna direkcija dostavila v preložen in izjavo gospodarskim korporacijam, ki so stavile k njemu mnogo izpreminjvalnih predlogov, kateri odgovarjajo težnjam prizadetih interesentov. Nadaljevati pa bo treba vsekakor še delo za revizijo taksnega zakona, ki s številnimi in raznolikimi taksami pretežno fiskalnega značaja občutno obremenjuje poslovni promet in pravno življenje.

Težkim državnim davščinam pa so se koncem preteklega leta pridružile še nove oblasne davščine na vino, pivo, žganje, avtomobile, elektriko itd. Jasno je, da morajo najti oblasne samouprave za redno vršenje svojih nalog potrebne finančne vire, vendar ta nova bremena ne smejo biti tako velika, da bi ovirala v preobčutni meri razmah in napredek naše trgovine, industrije in obrti. Zato bi bilo vsekakor umesno, da bi oblasne skupščine, predno uveljavljajo nova davčna bremena in sestavljajo svoje proračune, stopile v stik s prizadeti gospodarskimi organizacijami ter upoštevale težnje. Radi kratkega roka za sestavo proračunov v minulem letu to ni bilo v polni meri izvedljivo, vendar se je prizadevanju naših gospodarskih korporacij posrečilo doseči precejšnja omiljenja prvotnih uredb, posebno je Zveza posredovala pri oblasnem odboru ljubljanske oblasne skupščine, da bi pričel s pobiranjem oblasne doklade k državnim trošarinam na opojne pijače šele s 4. marcem t. l. Nadalje je predlagala, da ne bi bili primorani trgovci in točilci žganih pijač voditi knjigo o nabavi in prodaji teh pijač, ker vodijo že itak knji-

ge za državno trošarino, katere bi mogle v polni meri služiti tudi za registriranje oblasnih doklad. In končno je izrazila oblasnemu odboru nujno željo, da se omeji, odnosno odpravi prosta žganje-kuha, ki ne škoduje našemu narodnemu gospodarstvu samo s tem, da omogoča le fihotapljenje in zavira legalno trgovino, temveč v veliki meri pospešuje tudi alkoholizem.

(Dalje prihodnjik.)

Poročilo o VIII. mednarodnem vzorčnem velesejmu v Ljubljani od 2. do 11. junija 1928.

Osmič je letos Ljubljana poklicala jugoslovansko industrijo, obrt in trgovino na svoj velesejem, kjer so bili v pestri reviji razvrščeni pred domačim in tujim svetom izdelki industrijske, obrtne in agrarne marljivosti. Mirno lahko trdimo, da je ta velesejem prekosil svoje prednike po bogastvu izloženih predmetov, po svoji resnosti in po svojem kupčijem uspehu. Prekosil pa jih je tudi po številu obiskovalcev. Videti je, da si je ljubljanski velesejem utrdil svoj sloves in da si leto za letom pridobiva novih interesentov, kakor si vse dobre prometne naprave ustvarjajo nove prometne toke. Danes ni več dvomov o eksistenčni upravičenosti velesejmov, danes se je zaveda že najmanjši trgovec in obrtnik. To zato, ker sta spoznala, da velesejem tudi njima nudi vse, kar bi moglo in moralo zbrusiti presojanje in vrednotenje današnjih tehničnih in gospodarskih produktov. Zato je ljubljanskemu velesejmu uspela slavlba.

Na VIII. ljubljanskem vzorčnem velesejmu je razstavilo 706 tverdk, od teh 172 iz inozemstva in sicer:

Amerika 7, Anglija 10, Avstrija 51, Belgija 2, Češkoslovaška 12, Francija 38, Grška 2, Holandska 1, Litva 1, Nemčija 42, Ogrska 5, Švedska 1. Češkoslovaška in Francija sta razstavili v posebnih paviljonih.

Razstavljalci so bili razdeljeni v 20 blagovnih skupinah. Na pismena in ustmena vprašanja o uspehu letošnjega velesejma je uprava velesejma prejela od razstavljalcev izjave o uspehu, katere po strokah razvrščamo sledeče:

	v odstotkih			
	zelo zadovoljni	zadovoljni	manj zadovoljni	ni zadovoljen
Strojna industrija	44	38	18	—
Izdelki iz železa in jekla	30	70	—	—
Ostali kovinski izdelki	20	80	—	—
Poljedelski stroji in orodje	100	—	—	—
Avtomobili, bicikli, vozovi itd.	37	38	25	—
Elektrotehnika in razsvetljava	45	55	—	—
Kosmetika, farmacevtski in kirurški izdelki	78	22	—	—
Papirna industrija, kartonaža in pisarniške potrebščine	23	64	13	—
Pohištvo, stanovanjska oprema	67	33	—	—
Ostala lesna industrija	32	59	9	—
Usnje, konfekcija usnja	15	44	41	—
Tekstilna industrija, konfekcija, kožuhovina, perilo, cerkveni paramenti, vrvarski izdelki	30	36	34	—
Klobuki, slamniki, košarstvo, vezene, čipke in šetarstvo	23	51	26	—
Lončena roba, majolike, fajanse, steklo	31	45	24	—
Draguljarstvo, fina mehanika, optika, graverji, pasarji, pozlatareji	77	18	5	—
Kemična industrija	57	33	10	—
Industrija živil	79	21	—	—
Stavbarstvo	89	11	—	—
Godala, radio	68	24	8	—
Razno	91	8	1	—
	51,9	37,4	10,7	—

Od 706 razstavljalcev je bilo 542 industrijskih in obrtnih podjetij, 164 pa trgovskih.

Razstavljalci so napravili pomembnejše zaključke, porazvrščeni po strokah s sledečimi težnjami:

Pletilni stroji, stroji za obdelavo lesa, čevljarski stroji, regulatorji, lokomobile, računski, pisalni in šivalni stroji: Albanija, Hrvaška, Bosna, Slavonija, Srbija, Slovenija.

Peči, štedilniki, kotli, tehcnice: Hrvaška, Slavonija, Slovenija, Bačka.

Plombe, jedilno orodje, cevi in pripadajoče: Hrvatska, Srbija, Slovenija, Bačka.

Poljedelski stroji: Hrvatska, Bosna, Slovenija, Srbija, Banat.

Automobili: Banat, Bačka, Srbija, Slavonija, Hrvatska, Slovenija, Dalmacija.

Vozovi: Slovenija, Južna Srbija.

Elektromotorji, števci, regulatorji, aparati: Srbija, Hrvatska, Bosna, Slovenija.

Kosmetika: Cela Jugoslavija.

Papirna industrija, pisarniške potreščine, karlonaža: Slovenija, Bosna, Srbija, Banat, Hrvatska, Dalmacija.

Pohišstvo: Slovenija, Slavonija, Srbija, Hrvatska, Dalmacija.

Ostala lesna industrija, posebno inlarizije: Hrvatska, Bosna, Slovenija.

Konfekcija usnja: Slovenija.

Tekstilna industrija in konfekcija, vrvarski izdelki, perilo, kožuovina: Cela Jugoslavija.

Ščelkarstvo, vezene, čipke: Cela Jugoslavija.

Zrcala, lončena roba: Slovenija, Slavonija, Banat, Hrvatska.

Galanterija, graverstvo, fina mehanika: Slovenija, Hrvatska, Slavonija, Dalmacija.

Kemična industrija: Slovenija.

Industrija živil: Cela Jugoslavija.

Slavbarstvo: Cela Jugoslavija.

Radio-aparati, harmonike, glasovirji: Slovenija, Srbija.

Razno: Cela Jugoslavija.

Velesejem je posejlo tudi veliko število inozemskih posetnikov, zlasti iz Avstrije, Češkoslovaške, Italije in Nemčije, pa tudi iz Francije, Anglije, Madžarske, Turške, Male Azije in Severne Afrike v splošnem in Združenih držav ameriških.

Posebno številna pa je bila udeležba kupcev iz vseh krajev Balkanskega polotoka.

Razstavljalci in obiskovalci so odhajali od velejesma popolnoma zadovoljni. Kritika domačega in inozemskega časopisja, gospodarskih in javnih krogov je bila najboljša.

Prihodnji mednarodni vzorčni velesejem se vrši leta 1929 prvi teden meseca junija, od 1. do 10. septembra 1928 pa velika agrarno-kulturna razstava.

Dolžnost vsakega zavednega trgovca je, da pridobi vsaj enega naročnika na »Trgovski list«!

Trgovina.

Za uvoz rogov, živalskih dlak itd. v Nemčijo se zanima nemška tvrdka Ph. Bähü U. Co., Hannover, Weissekreuzstrasse 37. Interesenti naj se obrnejo neposredno na imenovano tvrdko.

Angleška trgovinska bilanca se boljša. Angleški trgovinski urad poroča, da je znašal meseca maja letošnjega leta uvoz 99,411.920 funt šterlingov, to je za 2,615.638 funt šterlingov več nego meseca aprila. Izvoz je znašal 58,554.476 funt šterlingov (+ 3,286.503), reekspor pa 11,821.225 (+ 866.125) funt šterlingov.

Ustanovitev borze za svilo v New-Yorku. V kratkem bodo ustanovili v Newyorku borzo za surovo svilo (Silk exchange). Severna Amerika kupuje največji del japonske surove svile. In večji del ameriških interesentov meni, da je oškodovana vsled ustanovitve take borze v Jokohami, ker dosedaj ni bilo mogoče zatreti vpliv Japonske na ameriški trg svile.

Industrija.

Posvetovanja nemških in francoskih industrijcev. V kratkem času se bodo vršila privlačna posvetovanja o industrijskih in gospodarskih problemih. Udeležili se ga bodo vodilni možje ruhrske industrije in pa ugledni francoski veleindustriji. Inicijativo je dal francoski minister Loucheur. Obenem bodo napravili daljše potovanje po ruhrskem ozemlju.

Obrt.

30 stolov z lesenimi sedali potrebuje oficirski dom v Karlovcu. Svoje oferte naj interesenti pošljejo neposredno na upravo navedenega oficirskega doma.

Denarstvo.

KONTROLA INOZEMSKIH POSOJIL NA MADŽARSKEM.

Madžarski finančni minister je izdelal po nemškem vzorcu predlogo, da se uslanovi posveovalnica za inozemska posojila. Ta posveovalnica naj bi bila pod ingerenco narodne banke ali pa finančnega ministrstva. Ne kontrolirala bi le državnih in občinskih posojil, marveč tudi privatna posojila in emisije zastavnih listov. Finančni krogi niso nič kaj zadovoljni s to predlogo.

Nova angleška finanjska družba. V Londonu so ustanovili novo emisijsko družbo s kapitalom 100.000 funt šterlingov, ki naj predvsem pospešuje emisije na londonskem tržišču. Nova ustanovitev je pod vodstvom angleškega kemičnega trusa.

Dvajset milijard nemških reparacij. Amsterdamski listi poročajo, da se je pred kratkim pogajal ameriški nadzornik nemškega gospodarstva Parker Gil-

bert z vladami, ki so interesirane na plačevanju reparacij, o končni ureditvi nemških reparacijskih plačil. Poincaré in Mussolini sta se principiarno zadovoljila s končnim zneskom 20 milijard. Ta znesek se naj plača po gotovem amortizacijskem načrtu lekom 36 let. Belgijska vlada nasprotuje še Parker Gilbertuemu načrtu in sicer radi višine končnega zneska in pa radi predloga amortizacijskega načrta, ker bi se morala Belgija odpovedati eni petini svojih terjatev.

Stabilizacija rumunske valute. V rumunskih finančnih krogih govorijo, da bo lej stabiliziran na temelju treh švicarskih rapov za en lej.

RAZNO.

Nizozemski industrijski velesejem v Utrechtu se vrši od 4. do 13. septembra 1928.

Uvoz zlata v Francijo. 16. junija sta pripeljala parnika »France« in »Rochemban« v Francijo za 28 milijonov dolarjev zlata. Ta številka znači za ameriški prevoz zlata rekord. S tem, da je francoska narodna banka tako zvečala svoj zlati zaklad, je ustvarila bistven predpogoj za končno stabilizacijo franka.

Dolarsko posojilo za madžarsko zemljiško reformo. Madžarska dobi od švedsko-ameriškega trusa izdelovalnic vžigalic posojilo v znesku 36 milijonov dolarjev po tečaju 92 dolarjev brez vsakega odbitka pri 5% odstotnem obrestovanju. S tem posojilom nameravajo rešiti zemljiško reformo. Madžarska vlada se pa obveže, da bo le na predlog trusa izdajala lovarnam dovoljenja za izdelovanje vžigalic. Ceno škaltici so za dobo 1½ leta določili na 5 vinarjev in za naslednje leto na 6 vinarjev. Po preteku tega roka bo imela vlada glede cen vžigalicam zopet prostoro. Inozemskih izdelkov trus ne sme uvažati, oziroma le tedaj, če izvozi enako količino domačih izdelkov. S tem je Madžarska — kakor se je izjavil madžarski finančni minister — idealno rešila financiranje zemljiške reforme ter obenem popolnoma zaščitila domačo industrijo.

Trgovska razsodišča. Redno sodnijsko postopanje je za trgovstvo povsod vse prepočasno, prekomplirano in že davno so se pojavile potrebe po sodnijskih sodiščih z enostavnejšimi metodami in cenejšim poslovanjem. Na mesto poklicnih sodnikov naj bi se trgovski spori reševali po izreku strokovnjakov za to poslavljenih, ki dotično stroko iz lastne prakse dobro poznajo ter po svoji osebi jamčijo za popolno nepristranost. Če precej časa poznamo v mednarodni žilni trgovini v obče priznana razsodišča

»London Carn Trade Association« s poslovalnicami na vseh važnejših svetovnih tržiščih. Ta ustanova je uvedla danes že vsesestransko priznano »fair average quality«, to se pravi, blago mora odgovarjati dobri povprečni kvaliteti želve, ki se je ugotovila za dotično leto v izvozni državi. Strokovni zaupniki omenjene organizacije zberejo iz vseh žitnih vrst po raznih produkcijskih deželah vestno sestavljene povprečninske vzorce, ki se pošljejo v London na sedež razsodišča. Če misli kupec, da je glede kakovosti žita oškodovan, odzame v navzočnosti razsodiščnega zaupnika vzorec od pošiljke, ki se obojestransko zapečaten predloži London-skemu razsodišču, da isto ugotovi, če odgovarja roba standardizirani kvaliteti izvozne države. Vsaka stranka imenuje svojega zastopnika iz vrst žitnih izvedencev, ki presojajo zadevo, če odgovarja došla roba srednji kakovosti, oziroma ugotovijo nepristransko višino odškodnine. V slučaju nesporazuma se oba dela zedinita na višjega razsodnika, ki izreče končno veljavno sodbo, proti kateri ni priziva. Na ta način pridejo prizadeji v kratkem času do pravdoreka in to brez posebnih stroškov. Tudi ni treba, da stanuje ena od strank v Angliji, inozemci uživajo ugodnost, da jim ni treba predložiti uradno legaliziranih pooblastil in si prihranijo razne komplicirane in druge formalitete. V slučaju, da se obsojena stranka ne podvrže obsodbi, določi londonsko razsodišče gospodarski bojkot proti obsojencu, kar mu ulegne uničiti eksistenco. Lanski letopis »Arbitration Association« v Newyorku vsebuje na 1170 straneh imenik vseh organizacij v Združenih državah, kojih člani se odrečejo sodnijskemu postopanju in se podvržejo v trgovskih sporih edino rešitvam stanovskih razsodišč.

Knjiga navaja zaslopnike vseh panog pridobitnih slojev in teh je približno 250, ki so vsi priključeni na »Arbitration Association« kot vrhovno trgovsko razsodišče. Vodilni možje te impozantne organizacije so strokovnjaki svetovnega slovesa, n. pr. državni tajnik Hoover, znani državnik Dawes itd. V uvodniku tega letopisa omenja Hoover, da ima tudi državna uprava živahen interes na dobro organiziranem razsodništvu, kajli trgovstvo si vzdržuje iz lastnega sodniški aparat, ki državo ničesar ne stane. Merodajni činitelji povdarjajo neizpodbitno vrednost razsodiščnih organizacij tudi s tem, da že dejstvo njih eksistence zadostuje za povzdig splošne trgovske morale ter se spori vsled slabih dobav vedno redkeje pojavijo; in če bi že ne bilo drugih razlogov, bi bil ta za uvedbo takih sodnih senatov dovolj merodajen.

Ivan Hribar:

87

Moji spomini.

Iz povedanega sledi, da njeni oblačilci in vedrilci niso nič kaj radi videli mojih izletov za belomodrdeče meje. Res me je baron Hein po povratku s prvega mojega izleta na Rusko očitajoče vprašal, kako da sem si izbral ravno ta izlet. Ko sem mu odgovoril, da sem kot turist hotel enkrat stopiti na še neizhojena pota, ki so zanimivejša kot ceste, po katerih hodijo cele vrste svetških turistov, bil je predrzen dovolj, da mi je odvrnil, da mi tega ne verjame. In namignil je, da sem po njegovem mnenju imel na svojem obisku Petrograda in Moskve prav posebne namene. Dejal je celo, da za gotovo ve, da sem v prvoimenovanem mestu obiskal Tatjano Ivanovno Durdino, katero je avstrijska državna policija smatrala za silno nevarno panslavistično agitatorico. To je bilo neresnično, ker je prva moja pot v ti dve mesti, dasi je odločba zanj potekla iz srčnih nagibov, bila res čisto informativnega značaja in nisem iskal nikakih stikov, še manj pa političnih zvez. Prav energično sem tega tipičnega predstavitelja avstrijske administracije moral zavrniti, da je obmolnil s svojo — ne na informacijah slonečo, temveč kar iz zraka vzeto — obdolžitvijo. Kakšne vtise sem s poti s sabo vzel, pa nisem skrival in sem celo v »Narodnem domu« o tem predaval. S tem predavanjem zbudil sem v marsikakem poslušalcu živahnije zanimanje za Rusijo. To mi je zaenkrat zadostovalo. Vendar pa je to, kar sem povedal, na poštnega kontrolorja in hišnega posestnika Rajka Arceta, ki je večkrat kam potoval, tako uplivalo, da je takoj naslednje leto preživel svoje počitnice v Moskvi in da je od takrat vsako leto potoval na Rusko.

Leta 1907. je Borzenko, profesor odeskega vseučilišča, odločil večjo svoto denarja v namen, da bi se vsako leto vršili sestanki zastopnikov vseh slovanskih narodov. Troški za sklicovanje teh sestankov in za propagandno delo naj bi se bili pokrivali iz obresti te namembe.

Vest o tem prinesel je poslanec dr. Dimitrij Markov v državni zbor na Dunaju. Po njegovi inicijativi zbrali smo se zastopniki vseh slovanskih klubov nekega popoldne k posvetovanju. Ko da je to samo po sebi umevno, izbrali so mene za predsednika posvetovanja. Po splošni razpravi, tekom katere se je ugotovilo, da bi bilo velike važnosti, ko bi poslanci vseh v državnem zboru zastopanih dežel nastopili pred javnost s skupno akcijo, ki bi pokazala, da slovanska solidarnost ni prazna beseda in ne utopija, sklenilo se je pozvati vse slovenske klube, naj za naslednjo sejo določijo oficijelne svoje odposlance.

To se je zgodilo in so se druge seje udeležili: Za Čehe: dr. Baxa, dr. Čelakovský, Hraský, Kalina, Kľofáč, V. Kotlář, dr. Kramář;

za južne Slovane: Biankini, Bjeladino-vič, Hribar, Ivanišević, dr. Krek, Mandić, Roblek, Štrekelj, dr. Tresić-Pavičić;

za Poljake: dr. Buzek, Stapiński, Tomaszewski;

za Ruse: Davidjak, dr. Glibovickij, Kurylovic, Markov, Olešnickij.

Na tej seji se je najprej popolnito predsedstvo s tem, da sta bila za podpredsednika izvoljena dr. Kramář in dr. Glibovickij, za tajnika pa dr. Tresić.

Pri debati, ki je za tem sledila, bila je misel slovanskih shodov vsesestransko toplo pozdravljena. Edini Tomaszewski se je protivil, češ da je dovolj, ako se sestanejo sempatje slovanski državni poslanci, ka-

kor danes. Ko se mu je pa uprl Stapiński, češ da mora vsak dober Poljak pozdraviti misel slovanskih shodov in je tudi dr. Buzek izjavil, da se jih bodo Poljaki radi udeleževali, ker žele, da se ustvari nek organ, ki bi bil poklican, da poravnava medsebojne spore med slovanskimi narodi, vdal se je tudi on.

Silno važna in programatična so bila na tej seji izvajanja dr. Kramářeva. On je nasproti izraženi mnenjema poslancev dr. Čelakovskega, ki je bil za to, da se shod po inicijativi poslancev sklicuje takoj, in dr. Markova, ki je nasvetoval obrniti se do slovanskih državnih poslancev vseh parlamentov, naglašal, da bodi naloga poslancev, da shod, čegar udeležba naj bi obsegala vse sloje prebivalstva, še le pripravijo. Svaril pa je vabiti v naš krog poslance nemškega in ogerskega državnega zbora, češ, da bi v tem slučaju poljsko prebivalstvo Poznanja in Slovani na Ogrskem čutili železne pesti svojih vlad. Prehudo je usoda razdvojevalno posegala med slovanske narode; zato se zblizanje ne bo moglo izvršiti naenkrat, temveč le polagoma. Na Ruskem utegneta biti protivna vlada in narod; toda to naj nas ne moti. Tudi tam se dajo protivja polagoma premagati. Ako hočemo, da bo shod imel uspeh, moramo ga previdno pripraviti. Zato naj bi se mislilo na posebno komisijo pri vsakem narodu, katere naloga bi bila posvetovati se in staviti predloge, kako uravnati stvari tako, da bi ne delal en slovanski narod proti drugemu. Na veliki vseslovanski shod moramo priti z novim, velikim programom. Imenujmo ga: program novoslovanski. Neoslavizem naj ima temeljno dogmo: enakost, svobodo, bratovstvo vseh slovanskih narodov.

Tem izvajanjem se je splošno pritrjevalo in je končno dr. Krek stavil predlog, naj se prepusti predsedstvu, da stori vse predpriprave in ga naprosi, da potem zopet poroča.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarski položaj v Palestini.

Dve leti se ne sliši o Palestini več nič drugega kakor beseda kriza. »Zastoj v Palestini«, »Likvidacija kolonizatornega dela«, take in podobne napise so prinašali članki v raznih časopisih celega sveta. Samo malo je bilo takih, ki niso izgubili svojega optimizma. In ti so imeli prav, kajti v Palestini se je začelo zopet novo, napredka polno življenje. A kar je še važnejše, prebivalstvo je krizo duševno (psihično) že premagalo. In gospodarske krize nastanejo in obstajajo v veliki meri radi psihoze.

Če se najprej vprašamo, ali ima gospodarstvo Palestine v času krize zaznamovati posebno veliko nazadovanje, potem bomo pri natančni analizi prišli do zanimivega zaključka, da ne samo da ni gospodarstvo v dobi od leta 1925 do 1928 pretrpelo nobene škode, ampak da je celo še napredovalo. In skoro je upravičena trditev, da ni bilo sploh nobene krize. Že slika, ki jo človek vidi pri potovanju skozi deželo, nam dokazuje, da je gospodarstvo povsod napredovalo. Novi trgovski del mesta in pristanišča Haife, dela pri elektrarni v Jordanu, pogozdovanje v Tiberiji in Jeruzalemu so dokazi napredka. To vse pride do izraza v številkah trgovske bilance za leto 1927.

Leta 1927 se je uvozilo za 6.184.454 funtov konzumnega blaga (pri celokupnem uvozu 66.588.142 funtov), to je 409 tisoč 644 funtov ali 6% manj kakor leta 1926. Nasprotno se je pa izvozilo palestinskih produktov za 591.433 funtov ali 31% več kakor prejšnje leto. Dalje razvidimo iz statistike, da se je uvoz surovin povečal, uvoz finalnih produktov pa zmanjšal. Te številke govore bolj jasno kot vse drugo o ugodnem razvoju palestinskega gospodarstva. Produkcija se stalno stopnjuje in povečuje, tako v poljedelstvu kakor tudi v industriji.

Do pred kratkim se je splošno industriji odrekala možnost eksistence. Toda leta krize so dokazala, da ima industrija z gospodarskega stališča isti pomen in upravičenost kakor poljedelstvo. Še na en pojav moramo tu opozoriti, ker je skoro paradoksen. Kriza je industriji pomagala. V časih »hausse« ni mogla mlada in z ozirom na kapital šibka industrija z importiranim blagom konkurirati, ker so denarno močni uvozniki nudili trgovcem blago po posebno ugodnih plačilnih pogojih. Na ta način je bilo palestinsko tržišče preplavljeno z inozemskim blagom in marsikatero mlado in razvoja

zmožno industrijsko podjetje je bilo v kali zadušeno. To vse se je pa spremenilo s spremembo konjunktura. Kakor je bilo dosedaj koristno naročati v večjih količinah, kajti transport je trajal dolgo in tovarnar pri manjših naročilih ni mogel nuditi tako dobrih pogojev, tako se je pa nasprotno v času »baisse« pokazala slaba stran plačilne obveznosti takozvanih blagovnih kreditov. Zastoji v plačilnih niso dovoljevali, da bi se kapital nalagal na dalj časa, posebno ker je postala prodajna možnost problematična. Zaloga se je morala prilagoditi prometu in po potrebi zopet hitro napolniti. Na ta način je bilo treba skoro dnevno naročati manjše količine. Pod temi okoliščinami je bilo vsekakor koristnejše dati prednost domači industriji, ki je zunanji v veliki meri enakovredna.

V primeri s prejšnjim letom je porastel izvoz cementa za 17.697 funtov, izvoz usnja za podplate za 5883 funtov, izvoz platenin za 10.130 funtov in izvoz mila za 58.087 funtov. Vrednost uvoza cementa je padla za 23.274, čokolade za 7073, cigaret za 4820 funtov. Teh par številki nam jasno priča, da ni industrija osvojila samo domačega tržišča, ampak da se je uveljavila tudi v sosednjih deželah. Približno 23% industrijske produkcije gre danes v inozemstvo, pred vsem v Sirijo. Med tem ko je vrednost izvoza v Sirijo znašala leta 1926 približno 40.000 funtov, znaša sedaj 200.000 funtov in to pri celokupnem izvozu, katerega vrednost znaša 300.000 funtov. Izvoz v Egipt je skočil iz 400 na 23.000 funtov. Ta, na vsak način zelo ugoden razvoj je bil ogrožen z nameravano ukinitvijo carinske svobode med Palestino in Sirijo, toda zdi se, da je ta načrt radi številnih protestov padel v vodo.

Kaj lahko pomeni industrija za Palestino, je najbolj razvidno iz tega, da že danes po vladnih podatkih zaposluje 7500 delavcev, čeravno se je šele sedaj začelo z graditvijo velike električne centrale na Jordanu; graditev pristanišča in prometnih zvez z Irakom se še sploh ni začela. Kakšnega pomena za industrijo bo eksploatacija Mrtvega morja se danes še ne da reči.

Prav tako kakor industrija ni bilo tudi poljedelstvo zaradi krize prav nič ovirano. Sedaj se od privatne strani vršijo velike investicije v kulturi rastlin. Pred vsem gojenje pomaranč se je zadnja leta izkazalo za zelo rentabilno in tvori najvažnejšo postavko v eksportni statistiki. Vrednost izvoza pomaranč je znašala le-

ta 1926 551 funtov, leta 1927 je pa že skočila na 783.000 funtov. Poleg pomaranč se pridelujejo tudi banane in namizno grozdje. Vlada je skušala izvažati grozdje v Anglijo in ta poskus se ji je v polni meri posrečil.

Da se pa tudi druge panoge poljedelstva uspešno razvijajo, nam dokazuje eksportna statistika, ki ima v primeri z oljčno olje 58.000, pšenica 5000, rozine oljčno olje 58.000, pšenice 5000, rozine 7500, ječmen 34.000 itd.

Kot vzrok krize so nekateri navajali tudi pasivnost trgovinske bilance. Toda to ni pravilno, kajti najvažnejša je plačilna bilanca in ta je aktivna radi dohodkov, ki prihajajo iz zionističnega fonda, institucij vseh konfesij kakor tudi iz tujkega prometa (leta 1927 je bilo 60.000 turistov v Palestini).

Pri malo natančnejšem študiju vidimo, da je bila kriza v Palestini posledica kriz v drugih državah. Neugoden položaj na Poljskem je povzročil, da so se cele mase judovskega življa preselile v Palestino. Samo v letu 1925 se je vselilo 34.000 ljudi; to je pomenilo povečanje celokupnega prebivalstva za 4%, torej številka, ki jo je komaj najti v svetovni kolonizacijski zgodovini. Posledica tega je bila strašna druginja, tako velik dotok ljudi se ni mogel kar tako prilagoditi novemu stanju in tudi obratno ne. Poleg tega so pa prišle še posledice kriz v Egiptu in Siriji, kar je položaj še poslabšalo. Vse to je imelo za rezultat krizo tudi v Palestini. V času te krize so izginila vsa bolna in šibka podjetja in ostala je samo trdna in zdrava gospodarska institucija. Ta kriza je pa tudi dokazala, da veljajo v Palestini isti gospodarski zakoni kakor povsod drugod: da mora namreč prehitremu razvoju slediti perioda stagnacije. Imigracija pa se mora vršiti v skladu z danimi razmerami, ki se pa ne dajo naenkrat spremeniti oziroma prilagoditi.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Gradbeno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. junija t. l. ponudbe glede dobave mehkega lesa; do 29. junija t. l. glede dobave in položilne hrastovih parketnih deščic ter glede dobave ksilolita in klinkerjevih plošč ter tlakovanja z islami. (Pogoji so na vpogled pri islem odeljenju.) — Gradbeno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. junija t. l. ponudbe glede dobave

160.000 kg portland-cementa; do 29. junija t. l. glede dobave raznega delavnishkega materiala ter glede dobave žičnikov in 8000 kg pocinkane žice. — Direkcija državne železarnice Vares - Majdan sprejema do 3. julija t. l. ponudbe glede dobave 3½ vagona pšenične moke. — Saobračajno - komercialno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. julija t. l. ponudbe glede oddaje 400 komadov železnih zavornih cokelj v popravilo. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 2. julija t. l. pri Komandi Savske divizijske oblasti v Zagrebu glede oddaje električne inštalacije. — Dne 2. julija t. l. pri Policijski direkciji za Bosno in Hercegovino v Sarajevu glede dobave letnih uniform in civilnih oblek. — Dne 2. in 3. julija t. l. pri Glavnem Sanitetskem slagališču v Zemunu glede dobave raznega sanitetnega materiala. — Dne 3. julija t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odeljenje v Beogradu, glede dobave cigarelnega papirja. — Dne 2. julija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede oddaje nakladanja in razkladanja premoga. — Dne 2. julija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave barv v prahu, cementa; dne 3. julija t. l. glede dobave pocinkane pločevine; dne 4. julija t. l. glede dobave ščetk.

Dobave. Gradbeno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. junija t. l. ponudbe glede oddaje 25 komadov knjig v tiskanje. (Pogoji so na vpogled pri islem odeljenju.) — Saobračajno - komercialno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. junija t. l. ponudbe glede dobave fiskovin. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 23. junija t. l. ponudbe glede dobave 150 komadov svedrov za premog; do 25. junija t. l. glede dobave jeklenih vrvi in 40.000 kg portland-cementa; do 26. junija t. l. glede dobave 10.000 kg moke; do 27. junija t. l. pa glede dobave 500 m³ jamskega lesa. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 26. junija t. l. ponudbe glede dobave gumijevih cevi. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 26. junija t. l. ponudbe glede dobave jamskega lesa. — Dne 30. junija t. l. se bo vršila pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede oddaje nakladanja in razkladanja premoga.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

Motvoz Grosuplje

domač slovenski izdelek Tovarna motvoza in vrvarna d. d.
Svoji k svojim! GROSUPLJE pri LJUBLJANI

Veletrgovina

kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin

Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

Deček,

ki je dovršil prvi razred drž. realne gimnazije, star 15 let, zdrav, močan in ima veselje do trgovine, želi mesto učenca v trgovini z mešanim blagom. Cenjene ponudbe na: Štefan Holcman, trgovina z usnjem, Murska Sobota.

KASTELIC IN DRUG

TRGOVINA S PAPIRJEM
na veliko

LJUBLJANA

MIKLOŠIČEVA CESTA ŠTEV. 6

GENERALNO ZASTOPSTVO

Združenih papirnic Vevče, Gorlčane
in Medvode d. d. v Ljubljani in Slad-
kogorske tovarne papirja in lepen-
ke d. z. o. z. v Ljubljani.

SIRA

polnomastnega emendolca,
popolnoma uležanega, nudi
večjo množino po ugodni
ceni Mlekarska zadruga v
Podhodu pri Bledu.

KUVERTA

družba z o. z.

Tvornica kuvert in
konfekcija papirja

LJUBLJANA

Karlovška c. 2
Vožarski pot 1

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko
blago

raznovrstno žganje,
moko in deželne pri-
delke. - Raznovrstno

RUDNINSKO VODO

Lastna pražarna za
kavo in mlin za dišave
z električnim obratom.

Ceniki
na razpolago!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
TRG.-IND. D. D. GREGORČEVA 23
Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVESNICA. * TELEFON. ŠT. 2552.